

הרואה פרק תשיעי ברכות

נד.

עין משפט נר מצוה

א א מיי פיי מהלכות
בכיות הלי ט סמנ עשין
כ טו טושיע ארימ סי רח
טפיק 6:
ב ב ג מיי שם לו טו סמנ
שם טושיע ארימ סי רח
טפיק 6:
ג ג מיי שם טושיע ארימ
סי רח טושיע ארימ סי רח
טפיק 3:
ד ד מיי שם הלכט ג טפיק
שם טושיע ארימ סי רח
טפיק 3:
ו ו מיי שם הלכט א טפיק
ארימ סי רח טושיע
ז ז מיי שם הלכט ד טפיק
ארימ סי רח טושיע
ח ח ז מיי שם הלכט כ טפיק
כ טושיע ארימ סי רח
ט ט מיי שם הלכט ב טפיק
ארימ סי רח טושיע
י י מיי שם הלי ג טפיק
ארימ סי רח טושיע
כ כ מיי שם הלכט ב טפיק
ב טושיע ארימ סי רח
טפיק 7:
י ע מיי שם טושיע שם
טפיק 6:

הרואה וכו' אומר ברוך שעשה נסים לאבותינו וכו'. פירש רבי שמעיה דל כל הני זרכות לריכות להוכיח שם ומלכות ברוך אתה ה' אלהינו מן העולם וכן כמד רבינו שמשון מקולי כי הרי"ה היה רגיל לזכר על הצרכים ברוך אתה ה' אלהינו מן העולם שכתו וגזרתו מלא עולם וכן

הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל אומר ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה מקום שנעקרה ממנו עכו"ם אומר ברוך שעקר עכו"ם מארצנו על הזיקין ועל הזועות ועל הרעמים ועל הרוחות ועל הברקים אומר ברוך שכחו וגבורתו מלא עולם על ההרים ועל הגבעות ועל הימים ועל הנהרות ועל המדברות אומר ברוך עושה בראשית רבי יהודה אומר הרואה את הים הגדול אומר ברוך שעשה את הים הגדול בזמן שרואהו לפרקים על הגשמים ועל בשורות טובות אומר ברוך הטוב והמטיב

על הנהרות. ללו על כל נהרות איירי אלף ארבע נהרות דכתיבי זקרא כמו מדקל ופרת: אבני

העל בשורות רעות אומר ברוך דיין האמת ויבנה בית חדש וקנה כלים חדשים אומר ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה ומברך על הרעה מעין על הטובה ועל הטובה מעין על הרעה והצועק לשעבר הרי זו תפלת שוא היתה אשתו מעוברת ואומר יהי רצון שתלד אשתי וזכר הרי זו תפלת שוא היה בא בדרך ושמע קול צוחה בעיר ואומר יהי רצון שלא תהא בתוך ביתי הרי זו תפלת שוא הנכנס לכרך מתפלל שתיים אחת בכניסתו ואחת ביציאתו בן עזאי אומר ארבע שתיים בכניסתו ושתיים ביציאתו ונתן הודאה על שעבר וצועק על העתיד חייב אדם לברך על הרעה כשם שבמברך על הטובה שנאמר וואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך וגו' בכל לבבך בשני יצריך ביצר טוב וביצר הרע ובכל נפשך אפילו הוא נוטל את נפשך ובכל מאדך בכל ממונך ד"א בכל מאדך בכל מדה ומדה שהוא מודד לך הוי מודה לו ילא יקל אדם את ראשו כנגד שער המזרה שהוא מכוון כנגד בית קדשי הקדשים יעשנו כפונדריא ורקיקה מקל וחומר כל חותמי ברכות שבמקדש היו אומרים עד העולם משקלקלו הצדוקים ואמרו אין עולם אלא אחד התקינו שיהיו אומרים מן העולם ועד העולם והתקינו שיהא אדם שואל את שלום חברו בשם שנאמר והנה בעו בא מבית לחם ויאמר לקוצרים ה' עמכם ויאמרו לו יברכה ה' ואומר ה' עמך גבור החיל ואומר יאל תבוז כי זקנה אמך ואומר עת לעשות לה' הפרו תורתך רבי נתן אומר הפרו תורתך משום עת לעשות לה' גמ' מנא הני מילי אמר רבי יוחנן דאמר קרא ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל וגו' אניסא דרביס מברכינא דחיד לא מברכינא והא ההוא גברא דהוה קא אויל בעבר ימינא נפל עליה אריא אתעביד ליה ניסא ואיתצל מיניה אתא לקמיה דרבא וא"ל כל אימת דמטית להתם בריך ברוך שעשה לי גם במקום הזה ומר בריה דרבינא הוה קאזיל בפקתא דערבות וצחא למיא איתעביד ליה ניסא איברי ליה עינא דמיא ואישתי ותו זמנא חדא הוה קאזיל ברסתקא דמחוזא ונפל עליה גמלא פריצא איתפרקא ליה אשיתא על לגוה כי מטא לערבות בריך ברוך שעשה לי גם בערבות ובגמל כי מטא לרסתקא דמחוזא בריך ברוך שעשה לי גם בגמל ובערבות אמרי אניסא דרביס כולי עלמא מיחייבי לברוכי אניסא דחיד איהו וא חייב לברוכי תנו רבנן הרואה מעברות הים ומעברות הירדן מעברות נחלי ארנון אבני אלגביש במורד בית חורון ואבן שבקש לזרוק עוג מלך הבשן על ישראל ואבן שישב עליה משה בשעה שעשה יהושע מלחמה בעמלק ואשתו של לוז וחומת יריחו שנבלעה במקומה על כולן צריך שיתן הודאה ושבח לפני המקום בשלמא מעברות הים דכתיב ויבאו בני ישראל בתוך הים כיבשה מעברות הירדן דכתיב ויעמדו הכהנים נושאי הארון ברית ה' בחרבה בתוך הירדן הכן וכל ישראל עוברים בחרבה עד אשר תמו כל הגוי לעבור את הירדן אלא מעברות נחלי ארנון מגלן דכתיב על כן יאמר בספר מלחמות ה' את והב בסופה וגו' תנא את והב בסופה שני מצורעים היו דהוו מהלכין בסוף מחנה ישראל כי הוו קא חלפי ישראל אתו אמוראי א) עבדי

הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל כגון הנך דקמני לקמן מעברות הים והירדן ונחלי ארנון כו' ויקין וזעזעו ורעמים. מפרש בגמרא: מלא עולם. לפי שאלו נראין או נשמעין למרחוק: ברוך עושה בראשית. ובגמרא ד' נט. פריך אטו הנך

לפעיל לאו מעשה בראשית ויניחו: לפרקים. מפרש בגמרא (שם ע"ג). ולפי שהוא חשוב וגדול מכולן קבע ליה רבי יהודה זכרה לעזמו: מברך על הרעה מעין על הטובה. דין האמת: ועל הטובה מעין על הרעה. הטוב והמטיב. ובגמרא (שם) מפרש היכי דמי: הנכנס לדרך. המהלך בדרך וצריך לעבור כרך וסס מציית מושלים רעים ומפשים עלילות: אחת דגניסא. מתפלל שיכנס לשלום: ביציאתו. מתפלל שיאל לשלום: ארבע. כדמפרש נתן הודאה על שעבר וצועק על העתיד ומלאו ד' כדמפרש בגמרא: חייב אדם לברך

על הרעה כו'. מפרש בגמרא: ד"א כלל מאדך. מדות מדודות לך זין מדה טובה זין מדת פורענות: לא יקל ראשו. לא יכב קלות ראש: כנגד שער מורחי. מן להר הבית אשר בחומה הנמוכה אשר לרגלי הבית צמורה. לפי שכל השערים מכוונים זה כנגד זה שער מורח שער עזרת נסים ושער עזרת ישראל ופתח האולם וההיכל וזית קדשי הקדשים צימין מתקדש ראשון כשהיה אמה טרקסין: כפונדריא. חגור חלול ונותנין זו מעות: מק"ו. בגמרא (שם) מפרש ליה: כל חותמי זרכוס שמקדש היו אומרים עד העולם. צמנסכת תענית (פ"ג דף טו: טז) אמרינן אין עוין אמן במקדש המצרך אומר צוקף כל זכרה עד אתה ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם ברוך חונן הדעת וכן צכולס והעוין אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד וילפינן לה מקרא דתפלת עזרא וקיעמו. ואשמעינן הכא דצמקדש ראשון לא היו אומרים אלא ברוך ה' אלהי ישראל עד מן העולם: משקלקלו הצדוקים. ואמרו אין עולם אלא זה: הפקינו. עזרא וסייעמו שיהו אומרים מן העולם ועד העולם לומר ששני עולמות יש להוילא מלכ הצדוקים הכופרים בתמיית הממס:

הגהות הגר"א
[א] גמ' אלו אמוראי שיש להו בנחלי ארנון עבדי להו:
הגהות הגר"א
[א] גמ' אלו אמוראי שיש להו בנחלי ארנון עבדי להו:
הגהות הגר"א
[א] גמ' אלו אמוראי שיש להו בנחלי ארנון עבדי להו:

מוסף רש"י

צוהדה. לנקט ירושה יד
(ב) קול המומת מלחמה
החרימין סמך יד. לברך על
הרעה. ברוך דיין האמת
(מגילה כה). על הטובה.
ברוך הטוב והמטיב אמה
בפונדריא. לקנין שחזור לו
ממנו (בבבא ז). קפנדריא.
לקנין הילכו שלל הקנין.
ויכנס כפחה זו וילא כשנגניו.
ולא לשם ענינה אלא למשנת
לכבוז (שם ובבבא ז) משה לא
שיחה אדם שואל את
שלום חברו בשם. דמורי
לחס לאכול שלום חברו
בשם. כגון יסוס ה' ענין
שם. ואין זו משום מילא
שם שמים נעלה. מרבי. לוא
שאלת שם לטוב בשם. דמורי
לאכול שלום חברו בשם. ואני
מנני כי שילינן אהרתי למשנת
שם. שלום שמו של הקנין.
דכתיב (פסטים ו) ויקהל לו
ה' שלום. לשם ה' (מכות כג)
וירבו. דהוה מהלכין בסוף
מחנה ישראל. שמתרגמן
משמלתן מן מחנה ישראל
(מכות כה).

רבינו חננאל

הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל אומר ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה. אניסא דרביס כולי עלמא מיחייבי לברוכי, אבל אניסא דחיד, כגון ההוא גברא דנפל עליה אריא ואתציל, וכגון ההוא דצחא בפקתא דערבות ואיברי ליה עינא וצחא למיא איתעביד ליה ניסא כולי, איהו חייב לברוכי אחריו לא מברוכי פירי פקתא מקום מברך שאין בו מים כדכתיבין במשקין פרק ויאלו מלחין עושה לו חנות בפקתא [כפונדריא] בית למכור מים. ונתן רבנן הרואה מעברות הים ומעברות הירדן ומעברות נחלי ארנון ואבני אלגביש בבית חורון. כל מעשה עוג אינו עושה במסכת ברכות. ואבן שזרק עוג במשה ללשון הזה כתב בה בלבו. את והב, שני בני אדם אחד שמו את, אחד שמו והב ושניהם מצורעים היו. אסיקנא ונל כולן צריך שיתן שבה הודאה לפני המקום.

תורה אור השלם

1. ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך. דברים ו ה
2. והנה בעו בא מבית לחם ויאמר לקוצרים ה' עמכם ויאמרו לו יברכה ה' ואומר ה' עמך גבור החיל ואומר יאל תבוז כי זקנה אמך ואומר עת לעשות לה' הפרו תורתך משום עת לעשות לה' גמ' מנא הני מילי אמר רבי יוחנן דאמר קרא ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל וגו' אניסא דרביס מברכינא דחיד לא מברכינא והא ההוא גברא דהוה קא אויל בעבר ימינא נפל עליה אריא אתעביד ליה ניסא ואיתצל מיניה אתא לקמיה דרבא וא"ל כל אימת דמטית להתם בריך ברוך שעשה לי גם במקום הזה ומר בריה דרבינא הוה קאזיל בפקתא דערבות וצחא למיא איתעביד ליה ניסא איברי ליה עינא דמיא ואישתי ותו זמנא חדא הוה קאזיל ברסתקא דמחוזא ונפל עליה גמלא פריצא איתפרקא ליה אשיתא על לגוה כי מטא לערבות בריך ברוך שעשה לי גם בערבות ובגמל כי מטא לרסתקא דמחוזא בריך ברוך שעשה לי גם בגמל ובערבות אמרי אניסא דרביס כולי עלמא מיחייבי לברוכי אניסא דחיד איהו וא חייב לברוכי תנו רבנן הרואה מעברות הים ומעברות הירדן מעברות נחלי ארנון אבני אלגביש במורד בית חורון ואבן שבקש לזרוק עוג מלך הבשן על ישראל ואבן שישב עליה משה בשעה שעשה יהושע מלחמה בעמלק ואשתו של לוז וחומת יריחו שנבלעה במקומה על כולן צריך שיתן הודאה ושבח לפני המקום בשלמא מעברות הים דכתיב ויבאו בני ישראל בתוך הים כיבשה מעברות הירדן דכתיב ויעמדו הכהנים נושאי הארון ברית ה' בחרבה בתוך הירדן הכן וכל ישראל עוברים בחרבה עד אשר תמו כל הגוי לעבור את הירדן אלא מעברות נחלי ארנון מגלן דכתיב על כן יאמר בספר מלחמות ה' את והב בסופה וגו' תנא את והב בסופה שני מצורעים היו דהוו מהלכין בסוף מחנה ישראל כי הוו קא חלפי ישראל אתו אמוראי א) עבדי

מוסף תוספות

א. בתוס' ר"ש הוסיף, אבל בשעקר עכו"ם ממוקם אחד אומר ברוך שעקר בערבה אחרת מן המקום הזה.

מגלן דמברכינא אניסא א"ר יוחנן דאמר קרא ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אהסכ וגו': עבדי ימינא. שם מדינה דרומו של פרת: צפקתא. צקעה: ערבות. שם מקום: ואלא למיא. למא למים: צרסקתא. צוק: גמלא פריצא. גמל משוגע שסמקיו רעים: איתפרקא ליה אשיתא. נפלה חומת בית שהיה סמוך לו ונכנס לתוך הבית מפני הגמל: מעברות הים. מקום שעברו ישראל צים סוף: ומעברות הירדן. צימין יהושע: מעברות נחלי ארנון. לקמן מפרש מאי ניסא: צמורד צים חורון. צימין יהושע היה צספר יהושע (י): ואנן שזיק עוג. לקמן מפרש: עבדי